

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ПІВДЕННЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ**

**РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

від 11.06.2024 р.

м. Одеса

№65/26-рк/к

Комунальне підприємство
«Арбузинський комбінат
комунальних послуг»

«Інформація з обмеженим доступом»

Про припинення дій (бездіяльності),
які містять ознаки порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

1. Предмет рекомендацій

- (1) Бездіяльність комунального підприємства «Арбузинський комбінат комунальних послуг» містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яка була б неможливою за умов існування значної конкуренції на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів, яка полягає в неприведенні з 15.08.2023 укладених зі споживачами діючих договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів, до положень типових договорів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами».
- (2) Дії комунального підприємства «Арбузинський комбінат комунальних послуг» містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів, які полягають в укладенні з 15.08.2023 зі споживачами договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів, які не відповідають умовам типових договорів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами», яка діяла на момент укладення договорів.

2. Суб'єкт господарювання, якому надаються рекомендації

- (3) Комунальне підприємство «Арбузинський комбінат комунальних послуг» (далі – КП «Арбузинський ККП») (ідентифікаційний код юридичної особи «Інформація з обмеженим доступом»; місцезнаходження: «Інформація з обмеженим доступом»).
- (4) Відповідно до відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності КП «Арбузинський ККП» є за кодом КВЕД «Інформація з обмеженим доступом».
- (5) У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Арбузинський ККП» є суб'єктом господарювання.

3. Процесуальні дії

- (6) Відповідно до статей 3, 7, 17 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», пунктів 3, 8 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482, Південним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) здійснюється в межах Миколаївської області державний контроль за дотриманням суб'єктами господарювання законодавства про захист економічної конкуренції на регіональному ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.
- (7) Відділенням на адресу КП «Арбузинський ККП» надіслано вимогу від 24.01.2024 № 65-02/130 про надання інформації, на яку листами від 06.02.2024 № 13 (вх. від 12.02.2024 № 65-01/353), від 26.02.2024 № 16 (вх. від 27.02.2024 № 65-01/516) надано інформацію (пояснення та копії документів), на адресу Арбузинської селищної ради - вимогу від 06.05.2024 № 65-02/1051e про надання інформації, на яку листом від 24.05.2024 № 1408/03/24 (вх. від 03.06.2024 № 65-01/1547 надано інформацію (пояснення та копії документів).

4. Визначення монопольного (домінуючого) становища

- (8) Аналіз та дослідження становища КП «Арбузинський ККП» на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів здійснювалось відповідно до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика).

4.1.1. Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- (9) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

4.1.1.1. Суб'єкт господарювання

- (10) Згідно з пунктом 3.4 Методики визначення складу групи суб'єктів господарювання здійснюється шляхом установлення переліку незалежних суб'єктів господарювання, до складу яких входить суб'єкт (суб'єкти) господарювання, що випускає(ють), постачає(ють), продає(ють), придбаває(ють), споживає(ють), використовує(ють) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги).
- (11) КП «Арбузинський ККП» є суб'єктом господарювання згідно із Законом України «Про захист економічної конкуренції».

- (12) Об'єктом аналізу є КП «Арбузинський ККП» – суб'єкт господарювання, який здійснює діяльність на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.

4.1.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (13) Об'єктом аналізу є послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.

4.1.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище.

4.1.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання.

- (14) Відповідно до пункту 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

- (15) Товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «Арбузинський ККП», є послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.

- (16) Відповідно до пункту 4.2. Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

4.1.2.2. Споживчі характеристики

- (17) Відповідно до підпункту 4.2.1 пункту 4.2. Методики споживчі характеристики товару визначаються за функціональним призначенням, фізичними, технічними та експлуатаційними характеристиками, ступенем новизни товару.

- (18) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про відходи», який втратив чинність з 09.07.2023 на підставі Закону України «Про управління відходами», побутові відходи - відходи, що утворюються в процесі життя і діяльності людини в житлових та нежитлових будинках (тверді, великогабаритні, ремонтні, рідкі, крім відходів, пов'язаних з виробничою діяльністю підприємств) і не використовуються за місцем їх накопичення; послуги з вивезення побутових відходів - збирання, зберігання та перевезення побутових відходів, що здійснюються у населеному пункті згідно з правилами благоустрою, затвердженими органом місцевого самоврядування; поводження з відходами - дії, спрямовані на запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення, сортування, зберігання, оброблення, перероблення, утилізацію, видалення, знешкодження і захоронення, включаючи контроль за цими операціями та нагляд за місцями видалення; операції поводження з відходами - збирання, перевезення, зберігання, сортування, оброблення (перероблення), утилізація, видалення, знешкодження і захоронення відходів.

- (19) Відповідно до пунктів 26, 28, 36 частини першої статті 1 Закону України «Про управління відходами», який набрав чинності з 09.07.2023, побутові відходи - змішані та/або роздільно зібрані відходи від домогосподарств, включаючи відходи паперу, картону, скла, пластику, деревини, текстилю, металу, упаковки, біовідходи, відходи електричного та електронного обладнання, відходи батарей та акумуляторів, небезпечні відходи у складі побутових, великогабаритні та ремонтні відходи, а також змішані та/або роздільно зібрані відходи з інших джерел, якщо ці відходи подібні за своїм складом до відходів домогосподарств. Побутові відходи не включають відходи промисловості, сільського і лісового господарства, рибальства та аквакультури, резервуарів для септиків, каналізаційних мереж та відходи їх оброблення, включаючи осад стічних вод, транспортні засоби, строк експлуатації яких закінчився, відходи будівництва та знесення, вуличний змет, медичні відходи; послуга з управління побутовими відходами - операції із збирання, перевезення, відновлення та

видалення побутових відходів, а також діяльність, пов'язана з організацією роботи системи управління побутовими відходами, що здійснюється виконавцем послуги з управління побутовими відходами.

- (20) Згідно з пунктом 5 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» житлово-комунальні послуги - це результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг.
- (21) Виходячи з положень статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» *в редакції до 09.07.2023*, поводження з побутовими відходами віднесено до комунальних послуг; *в редакції Закону від 09.07.2023* - послуга з управління побутовими відходами віднесена до комунальних послуг.
- (22) Відповідно до частини першої статті 33 Закону України «Про управління відходами» послуга з управління побутовими відходами є комунальною послугою і надається відповідно до законодавства про житлово-комунальні послуги та правил, встановлених Кабінетом Міністрів України, з урахуванням регіональних та місцевих планів управління відходами та правил благоустрою населеного пункту.
- (23) Відповідно до частини другої статті 33 цього ж Закону до складу послуги з управління побутовими відходами входять операції із збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів.
- (24) *До 15.08.2023* механізм надання суб'єктами господарювання незалежно від форми їх власності послуг з поводження з побутовими відходами у містах, селищах і селах визначався Правилами надання послуг з поводження з побутовими відходами», затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 «Про затвердження Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами», *яка втратила чинність* на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами», що набрала чинності 15.08.2023.
- (25) Згідно з пунктом 3 Правил надання послуги з управління побутовими відходами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами», до складу послуги з управління побутовими відходами входять операції із збирання, перевезення, відновлення та видалення побутових відходів, а також діяльність, пов'язана з організацією роботи системи управління побутовими відходами, що провадиться виконавцем послуги.
- (26) Основною споживчою властивістю послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є наявність у суб'єктів господарювання транспортних засобів спеціального призначення.

4.2.1.2. Умови споживання

- (24) Умови споживання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів визначені Законами України «Про житлово-комунальні послуги», «Про відходи» (до 09.07.2023), «Про управління відходами» (з 09.07.2023), постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 «Про затвердження Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами» (далі – Правила № 1070) (до 15.08.2023), постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами» (далі – Правила № 835) (з 15.08.2023).
- (25) Вказаними нормативно-правовими актами передбачено надання послуги з управління побутовими відходами, зокрема, в частині збирання та перевезення побутових відходів виключно на договірних засадах.

- (26) Відповідно до частини другої статті 35¹ Закону України «Про відходи» власники або наймачі, користувачі, у тому числі орендарі, джерел утворення побутових відходів укладають договори з виконавцем послуг з вивезення побутових відходів, здійснюють оплату послуг з поводження з побутовими відходами та забезпечують роздільне збирання побутових відходів.
- (27) Згідно з частиною четвертою статті 35¹ Закону України «Про відходи» виконавець послуг з вивезення побутових відходів укладає договори про надання послуг з поводження з побутовими відходами із споживачами.
- (28) Відповідно до частини сьомої статті 33 Закону України «Про управління відходами» виконавець послуги з управління побутовими відходами укладає договори із споживачами послуги.
- (29) Виходячи з абзацу другого пункту 3 Правил № 1070 договір про надання послуг укладається між споживачем та виконавцем послуг з вивезення побутових відходів відповідно до Типових договорів про надання послуг з поводження з побутовими відходами згідно з додатками 1 і 2 до цих Правил.
- (30) Пунктом 24 Правил № 835 передбачено, що послуги надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами відповідно до статей 13 і 14 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»:
- 1) за моделями організації договірних відносин:
 - індивідуальний договір (публічний договір приєднання) - укладається з індивідуальним споживачем відповідно до типового індивідуального договору про надання послуги з управління побутовими відходами;
 - колективний договір - укладається від імені всіх співвласників багатоквартирного будинку управителем або іншою уповноваженою співвласниками особою за рішенням співвласників відповідно до типового колективного договору про надання послуги з управління побутовими відходами;
 - 2) за категоріями споживачів:
 - договір з індивідуальним споживачем - укладається із співвласником багатоквартирного будинку, власником будівлі (зокрема власником індивідуального садибного житлового будинку) або за згодою власника іншою особою, яка користується будівлею і отримує послугу з управління побутовими відходами для власних потреб та з якою або від імені якої укладено договір, відповідно до типового договору з індивідуальним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами;
 - договір з колективним споживачем - укладається з юридичною особою, що об'єднує споживачів у будівлі та в їх інтересах укладає договір про надання послуги відповідно до типового договору з колективним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами.
- (31) Пунктом 25 Правил № 835 визначено, що співвласники багатоквартирного будинку (об'єднання співвласників багатоквартирного будинку) самостійно обирають один із договорів про надання послуги з управління побутовими відходами, визначених абзацом третім підпункту 1 або абзацом третім підпункту 2 пункту 24 цих Правил, а у разі неприйняття ними рішення та неукладення з виконавцем послуги відповідного договору укладають індивідуальний договір про надання послуги з управління побутовими відходами, що є публічним договором приєднання.
- (32) Таким чином, умовами споживання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є укладання договорів між виконавцем та споживачем цієї послуги.
- 4.2.1.3. Умови реалізації**
- (33) Відповідно до частини одинадцятої статті 35¹ Закону України «Про відходи» орган місцевого самоврядування на конкурсних засадах визначає виконавця послуг з перевезення побутових відходів з певної території населеного пункту.

- (34) Відповідно до частини третьої статті 33 Закону України «Про управління відходами» суб'єкти господарювання, які здійснюють збирання та перевезення побутових відходів, визначаються органами місцевого самоврядування на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.
- (35) Виконавчий орган місцевої ради на конкурсних засадах може визначити декількох суб'єктів господарювання, які здійснюють господарську діяльність із збирання та перевезення побутових відходів, на території територіальної громади за територіальним принципом та/або за видами побутових відходів (змішані, великогабаритні, ремонтні, небезпечні).
- (36) Згідно з абзацом першим пункту 3 Правил № 1070 послуги з поводження з побутовими відходами надаються суб'єктом господарювання, визначеним органом місцевого самоврядування на конкурсних засадах в установленому законодавством порядку виконавцем послуг з вивезення побутових відходів.
- (37) Відповідно до пункту 6 Правил № 835 суб'єкти господарювання, які здійснюють операції із збирання та перевезення побутових відходів, визначаються органами місцевого самоврядування на конкурсних засадах відповідно до затвердженого Кабінетом Міністрів України порядку згідно з частиною третьою статті 33 Закону України «Про управління відходами». Виконавчий орган місцевої ради на конкурсних засадах може визначити декількох суб'єктів господарювання, які провадять господарську діяльність із збирання та перевезення побутових відходів, на території територіальної громади за територіальним принципом та/або за видами побутових відходів (змішані, великогабаритні, ремонтні, небезпечні).
- (38) Пунктами 2, 3 рішення виконавчого комітету Арбузинської селищної ради від 28.04.2023 № 98 «Про введення в дію протоколу № 1 засідання конкурсної комісії на визначення виконавця послуг з вивезення побутових відходів на території Арбузинської селищної ради» КП «Арбузинський ККП» визначено переможцем конкурсу на виконавця послуг із збирання та вивезення побутових відходів на території Арбузинської селищної ради та вирішено укласти з ним договір терміном на 1 рік. 01.05.2023 укладено договір № 1 між Арбузинською селищною радою та КП «Арбузинський ККП» про організацію надання послуг із збирання та вивезення побутових відходів на території Арбузинської селищної ради зі строком дії 1 рік.
- (39) Пунктами 1, 2 рішення виконавчого комітету Арбузинської селищної ради від 14.05.2024 № 173 «Про затвердження протоколу конкурсної комісії з визначення суб'єкта господарювання на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів на території Арбузинської територіальної громади» КП «Арбузинський ККП» визначено переможцем конкурсу з визначення суб'єкта господарювання на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів на території Арбузинської територіальної громади та вирішено укласти з ним договір терміном на 1 рік.
- (40) 21.05.2024 між Арбузинською селищною радою та КП «Арбузинський ККП» укладено договір між організатором конкурсу та суб'єктом господарювання на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів на території Арбузинської територіальної громади зі строком дії 1 рік.

4.2.1.4. Ціна

- (41) Відповідно до частини першої статті 191 Господарського кодексу України (далі – ГК України) державні регульовані ціни запроваджуються Кабінетом Міністрів України, органами виконавчої влади, державними колегіальними органами та органами місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень у встановленому законодавством порядку.
- (42) Частиною першою статті 10 Закону України «Про ціни і ціноутворення» визначено, що суб'єкти господарювання під час провадження господарської діяльності використовують вільні ціни та державні регульовані ціни.
- (43) Частиною першою статті 10 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що ціни (тарифи) на житлово-комунальні послуги встановлюються за домовленістю сторін, крім випадків, коли відповідно до закону ціни (тарифи) є

регульованими. У такому разі ціни (тарифи) встановлюються уповноваженими законом державними органами або органами місцевого самоврядування відповідно до закону.

- (44) Пунктом 1 рішення виконавчого комітету Арбузинської селищної ради від 28.12.2021 № 374 «Про встановлення тарифів на послуги по збиранню та вивезенню твердих побутових відходів КП «Арбузинський ККП» на 2022 рік» (далі – Рішення № 374) КП «Арбузинський ККП» встановлено тариф на послуги із збирання та вивезення твердих побутових відходів у розмірі 138, 86 грн/м³ (без ПДВ), який введено в дію з 15 січня 2022 року.
- (45) Відповідно до рішення виконавчого комітету Арбузинської селищної ради від 28.04.2023 № 99 «Про продовження терміну дії тарифів, встановлених рішенням виконавчого комітету Арбузинської селищної ради від 28.12.2021 № 374 «Про встановлення тарифів на послуги по збиранню та вивезенню твердих побутових відходів КП «Арбузинський ККП» на 2022 рік» (далі – Рішення № 99), КП «Арбузинський ККП» продовжено термін дії тарифів на послуги із збирання та вивезення твердих побутових відходів.
- (46) Пунктом 1 рішення виконавчого комітету Арбузинської селищної ради від 07.12.2023 № 344 «Про встановлення тарифу на послуги із збирання та вивезення твердих побутових відходів КП «Арбузинський ККП» на 2024 рік» (далі – Рішення № 344) КП «Арбузинський ККП» встановлено тариф на послуги із збирання та вивезення твердих побутових відходів у розмірі 230, 03 грн/м³ (без ПДВ), який введено в дію з 1 січня 2024 року.
- (45) Пунктом 3 Рішення № 344 визнані такими, що втратили чинність, Рішення № 374 та Рішення № 99.
- (46) Листом від 24.05.2024 № 1408/03/24 Арбузинська селищна рада повідомила, що Рішення № 344 наразі є чинним.
- (47) Отже, кінцеві споживачі не мають можливості впливу на ціну вказаних послуг, у тому числі під час врегулювання договірних відносин, оскільки тарифи на такі послуги встановлює орган місцевого самоврядування, зокрема, виконавчий комітет Арбузинської селищної ради.
- (48) Таким чином, послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів надається КП «Арбузинський ККП» на платній основі, а отже, є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «Арбузинський ККП».

4.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (49) Відповідно до пункту 36 частини першої статті 1 Закону України «Про управління відходами» суб'єкт господарювання у сфері управління відходами - юридична особа або фізична особа-підприємець, що здійснює збирання, купівлю, зберігання, перевезення, відновлення та/або видалення відходів відповідно до законодавства.
- (50) Відповідно до частини п'ятої статті 33 Закону України «Про управління відходами» виконавцем послуги з управління побутовими відходами є суб'єкт господарювання, який здійснює збирання та перевезення побутових відходів у встановленому законодавством порядку, або адміністратор послуги з управління побутовими відходами.
- (51) Згідно з абзацом другим пункту 2 Правил № 835 виконавець послуги - суб'єкт господарювання, який здійснює збирання та перевезення побутових відходів у встановленому законодавством порядку, або адміністратор послуги.
- (52) Отже, КП «Арбузинський ККП» є виконавцем послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.
- (53) Відповідно до абзацу п'ятого пункту 2 Правил № 835 споживач - індивідуальний споживач (фізична або юридична особа, яка є співвласником багатоквартирного будинку, власником будівлі (зокрема власником індивідуального садибного житлового будинку) або колективний споживач (юридична особа, що об'єднує споживачів у будівлі та в їх інтересах укладає договір про надання послуги з управління побутовими відходами).
- (54) Споживачами послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати цю послугу від КП «Арбузинський ККП».

4.3. Визначення товарних меж ринку

- (55) Відповідно до пункту 1.3. Методики товар – це будь-який предмет господарського обороту, в тому числі продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права (зокрема цінні папери).
- (56) Товарні межі ринку - товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.
- (57) Ураховуючи, що надання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів здійснюється на платній основі, ця послуга є товаром.
- (58) Відповідно до пунктів 5.1-5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (59) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є:
- подібність призначення, споживчих властивостей,
 - умов використання тощо;
 - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик,
 - якісних показників тощо;
 - наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
 - відсутність суттєвої різниці в цінах; взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.
- (60) При проведенні дослідження необхідно враховувати, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.
- (61) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.
- (62) Послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів за споживчими властивостями, умовами користування, технічними характеристиками, тощо не має товарів – заміників.
- (63) Споживачі не мають можливості вибору підприємства, яке надавало б аналогічні послуги, у зв'язку з тим, що послугу з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів надає конкретний суб'єкт господарювання, якого за результатами проведеного органом місцевого самоврядування (зокрема, виконавчим комітетом Арбузинської селищної ради) конкурсу визнано переможцем, тобто споживачі можуть скористатися послугою лише КП «Арбузинський ККП».
- (64) Оскільки послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є послугою, яка не має заміників, відтак у споживачів цих послуг відсутня альтернатива.
- (65) За таких обставин товарними межами ринку є послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.

4.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку.

- (66) Відповідно до пункту 1.3. Методики територіальні (географічні) межі ринку - територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої за звичайних умов споживач може легко задовольнити свій попит на певний товар і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.
- (67) Згідно з пунктом 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установаження мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.

- (68) Згідно з підпунктом 7 пункту 5 Порядку проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 № 1173 «Питання надання послуг з вивезення побутових відходів», яка втратила чинність з 30.08.2023, для проведення конкурсу організатор конкурсу готує конкурсну документацію, яка повинна містити таку інформацію: характеристика території, де повинні надаватися послуги з поводження з побутовими відходами: розміри та межі певної території та перелік розміщених у зазначених межах об'єктів утворення побутових відходів, середня відстань до об'єктів поводження з відходами та їх місцезнаходження. Межі певної території, де планується надавати послуги з поводження з побутовими відходами, визначає організатор конкурсу.
- (69) Відповідно до абзацу четвертого пункту 4 Порядку проведення конкурсу на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.08.2023 № 918 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на здійснення операцій із збирання та перевезення побутових відходів», яка набрала чинності 30.08.2023, об'єкт конкурсу - визначена організатором конкурсу територія певного розміру та меж, на якій планується здійснення операцій із збирання відповідного виду побутових відходів (змішані, великогабаритні, ремонтні, небезпечні, відходи зелених насаджень) за джерелами їх утворення (домогосподарства та інші джерела, якщо їх відходи подібні за своїм складом до відходів домогосподарств) та перевезення з відповідної території на об'єкти оброблення побутових відходів відповідно до правил благоустрою населеного пункту, регіональних та місцевих планів управління відходами.
- (70) Отже, особливістю послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є її отримання безпосередньо у суб'єкта господарювання, який провадить цю діяльність на території, визначеній в рішенні органу місцевого самоврядування.
- (71) Згідно з інформацією КП «Арбузинський ККП», наданою листом від 06.02.2024 № 13, ним надається послуга з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів в населених пунктах Арбузинської територіальної громади.
- (72) Згідно з пунктом 2 укладеного між Арбузинською селищною радою та КП «Арбузинський ККП» договору від 21.05.2024 територією, на якій здійснюватиметься збирання та перевезення побутових відходів, є територія Арбузинської територіальної громади (сmt Арбузинка, с. Новокрасне, с. Полянка, с. Агрономія, с. Новоселівка, с. Вишневе, с. Новий Ставок, с. Мар'янка, с. Воля, с. Кавуни).
- (72) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів є територія Арбузинської територіальної громади.
- 4.5. Часові межі ринку**
- (73) Відповідно до пункту 1.3. Методики часові межі ринку - час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюються.
- (74) Відповідно до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (75) Виходячи із положень абзацу п'ятнадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пропозиція та попит на відповідні товари мають існувати протягом певного часу.
- (76) Згідно з наданою КП «Арбузинський ККП» листом від 06.02.2024 № 13 інформацією, загальна кількість споживачів, які мають договірні відносини з КП «Арбузинський ККП» та користуються послугою з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів, становить: приватний сектор – 703; багатоквартирні будинки – 161; місцеві бюджетні установи та організації – 11; державні бюджетні установи та

організації – 3; інші споживачі – 15. Строк дії договорів, укладених в 2023 році: для юридичних осіб – один рік з моменту підписання; для фізичних осіб - з моменту підписання до 31.12.2023 року з можливістю пролонгації, втім деякі договори укладені строком на 5 років. Строк дії договорів, укладених в 2024 році: для юридичних осіб - один рік з моменту підписання; для фізичних осіб - з моменту підписання до 31.12.2024 року з можливістю пролонгації. Обсяг наданих КП «Арбузинський ККП» в 2023 році послуг в кількісному та вартісному еквіваленті склав: приватний сектор – 1 990, 52 м³ на суму 276 403, 61 грн; багатоквартирні будинки – 628, 37 м³ на суму 87 255, 46 грн; місцеві бюджетні установи та організації – 378, 12 м³ на суму 52 505, 74 грн; державні бюджетні установи та організації – 21, 94 м³ на суму 3 046, 59 грн; інші споживачі – 408, 27 м³ на суму 56 692, 37 грн.

- (77) КП «Арбузинський ККП» є єдиним продавцем послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів у територіальних (географічних) межах Арбузинської територіальної громади.
- (78) Таким чином, в період з травня 2023 року по червень 2024 року сукупність товарно-грошових відносин між КП «Арбузинський ККП» та споживачами послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів в межах території Арбузинської територіальної громади не зазнала істотних змін.
- (79) У зв'язку з цим, враховуючи термін дії договорів від 01.05.2023 № 1 та від 21.05.2024, часовими межами даного ринку визначено період з травня 2023 по червень 2024 року.

4.6. Визначення потенційних конкурентів

- (80) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (81) Зважаючи на специфіку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів та її технологічну особливість, надання зазначеної послуги можливе лише при наявності транспортних засобів спеціального призначення, відповідного обладнання для організації надання цієї послуги.
- (82) Згідно з пунктом 7 частини другої статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавцями комунальних послуг, зокрема, послуги з управління побутовими відходами, є адміністратор послуги з управління побутовими відходами, а у разі його відсутності - визначений у встановленому законодавством порядку суб'єкт господарювання, який здійснює збирання та перевезення побутових відходів.
- (83) Внаслідок специфічних особливостей ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів, а саме, визначення на конкурсних засадах суб'єкта господарювання для надання вказаної послуги на певний період часу (строк дії договору між виконавцем послуги та органом місцевого самоврядування), відповідно, конкуренція у вказаний період – відсутня.
- (84) Враховуючи те, що КП «Арбузинський ККП» в період з травня 2023 року по червень 2024 року було єдиним суб'єктом господарювання, що здійснювало діяльність на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів в межах території Арбузинської територіальної громади, відповідно, вказаний ринок має ознаки монополізованого, конкуренція на ньому - відсутня. Отже, суб'єкти господарювання, які могли б бути потенційними конкурентами для КП «Арбузинський ККП», відсутні.

4.7. Визначення бар'єрів вступу на ринок

- (85) Згідно з пунктом 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

- (86) Ринок послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів характеризується наявністю адміністративних бар'єрів, зокрема, виборювання права на здійснення діяльності з надання вказаної послуги на конкурсних засадах, економічних бар'єрів, зокрема, необхідністю наявності у суб'єктів господарювання у власності чи користуванні відповідного обладнання, спеціальних транспортних засобів для організації надання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів (сміттєвози, контейнери для збору твердих побутових відходів тощо). Тобто, підприємству необхідно мати відповідну матеріально-технічну базу для надання вказаної послуги.
- (87) Так, вхід на ринок нових суб'єктів господарювання можливий лише на виконання відповідного рішення органу місцевого самоврядування, прийнятого за результатами проведеного конкурсу щодо визначення виконавця послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів на певній території.
- (88) При цьому, вхід нового суб'єкта господарювання на ринок можливий лише за умови виходу з ринку діючого суб'єкта.
- (89) Встановлено, що в період з травня 2023 року по червень 2024 року послугу з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів у зазначених вище територіальних та товарних межах ринку надавало лише КП «Арбузинський ККП», яке працює одноосібно та безальтернативно, не зазнає конкуренції на цьому ринку.
- (90) Отже, КП «Арбузинський ККП» є єдиним підприємством, яке надає вказану вище послугу в межах території Арбузинської територіальної громади, у споживачів та замовників послуги альтернатива в її отриманні відсутня.

4.8. Встановлення ознак монопольного (домінуючого) становища

- (91) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо: на цьому ринку в нього немає жодного конкурента; не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (92) Суб'єкти господарювання не зазнають значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі мають здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема, обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання або ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів (пункт 10.3 Методики).
- (93) Виходячи з пункту 10.3 Методики, здатність КП «Арбузинський ККП», яке є єдиним надавачем послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів на території Арбузинської територіальної громади, диктувати свої умови при продажу товару є ознакою його ринкової влади.
- (94) Ураховуючи зазначене вище, на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів КП «Арбузинський ККП» в період з травня 2023 року по червень 2024 року в територіальних (географічних) межах Арбузинської територіальної громади мало ознаки монопольного (домінуючого) становища із часткою 100%, оскільки не мало жодного конкурента на цьому ринку.

5. Нормативно-правове регулювання

- (95) Відносини, що виникають у процесі надання та споживання житлово-комунальних послуг, регулюються Законом України «Про житлово-комунальні послуги».
- (96) Відповідно до пунктів 2, 5, 6, 13 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:
- виконавець комунальної послуги – суб'єкт господарювання, що надає комунальну послугу споживачу відповідно до умов договору;

- житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг;
 - індивідуальний споживач - фізична або юридична особа, яка є власником (співвласником) нерухомого майна, або за згодою власника інша особа, яка користується об'єктом нерухомого майна і отримує житлово-комунальну послугу для власних потреб та з якою або від імені якої укладено відповідний договір про надання житлово-комунальної послуги;
 - споживач житлово-комунальних послуг – індивідуальний або колективний споживач.
- (97) Згідно з частинами першою та третьою статті 2 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» предметом регулювання цього Закону є відносини, що виникають у процесі надання споживачам послуг, зокрема, з управління побутовими відходами. Норми цього Закону застосовуються з урахуванням особливостей, встановлених законами, що регулюють відносини у сферах, зокрема, управління побутовими відходами (в редакції Закону до 09.07.2023 – поводження з побутовими відходами).
- (98) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.
- (99) Частиною другою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону. Договори про надання комунальних послуг можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір, індивідуальний договір з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем, колективний договір) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач (співвласник багатоквартирного будинку, власник будівлі, у тому числі власник індивідуального садибного житлового будинку), колективний споживач).
- (100) Згідно з частиною третьою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» істотними умовами договору про надання житлово-комунальної послуги є:
- перелік послуг;
 - вимоги до якості послуг;
 - права і обов'язки сторін;
 - відповідальність сторін за порушення договору;
 - ціна послуги;
 - порядок оплати послуги;
 - порядок і умови внесення змін до договору, в тому числі щодо ціни послуги;
 - строк дії договору, порядок і умови продовження його дії та розірвання.
- (101) Згідно з частиною другою статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги, який займає монопольне становище на ринку, за наявності у нього технічних можливостей надання комунальної послуги не вправі відмовити в укладенні відповідного договору споживачеві чи іншій особі, яка відповідно до договору або закону укладає такий договір в інтересах споживача, якщо інше не передбачено законом.
- (102) Статтями 7, 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначені права і обов'язки споживачів, у тому числі індивідуальних, та виконавців комунальних послуг.
- (103) Так, відповідно до пункту 1 частини другої статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» індивідуальний споживач зобов'язаний укладати договори про надання житлово-комунальних послуг у порядку і випадках, визначених законом.
- (104) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги зобов'язаний готувати та укладати із споживачем договори про надання комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання згідно з типовим договором.

- (105) Згідно з абзацом першим частини першої статті 25 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» споживачі зобов'язані укласти договір про управління побутовими відходами (в редакції Закону до 09.07.2023 – про поводження з побутовими відходами) з виконавцем послуги з управління побутовими відходами, визначеним у встановленому законодавством порядку.
- (106) Частиною четвертою статті 25 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що послуга з управління побутовими відходами (в редакції Закону до 09.07.2023 - послуга з поводження з побутовими відходами) надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, Законом України «Про управління відходами» та вимогами правил надання послуг з управління побутовими відходами (в редакції Закону до 09.07.2023 - послуг з поводження з побутовими відходами), що затверджуються Кабінетом Міністрів України.
- (107) Відповідно до частини сьомої статті 33 Закону України «Про управління відходами» виконавець послуги з управління побутовими відходами укладає договори із споживачами послуги.
- (108) Постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 «Про затвердження Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами» (діяла до 15.08.2023) затверджені:
- Правила № 1070;
- типовий індивідуальний договір про надання послуг з поводження з побутовими відходами.
- (109) Постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами» (діє з 15.08.2023) затверджені:
- Правила № 835;
- типовий індивідуальний договір про надання послуги з управління побутовими відходами;
- типовий колективний договір про надання послуги з управління побутовими відходами;
- типовий договір з індивідуальним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами;
- типовий договір з колективним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами.
- (110) Відповідно до пункту 1 Правил № 1070 ці Правила визначають механізм надання суб'єктами господарювання незалежно від форми їх власності послуг з поводження з побутовими відходами у містах, селищах і селах.
- (111) Згідно з абзацом другим пункту 3 Правил № 1070 договір про надання послуг укладається між споживачем та виконавцем послуг з вивезення побутових відходів відповідно до типових договорів про надання послуг з поводження з побутовими відходами згідно з додатками 1 і 2 до цих Правил.
- (112) Згідно з пунктом 1 Правил № 835 ці Правила визначають механізм надання суб'єктами господарювання у сфері управління відходами незалежно від форми власності послуги з управління побутовими відходами у містах, селищах і селах.
- (113) Пунктом 24 Правил № 835 передбачено, що послуги надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами відповідно до статей 13 і 14 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»:
1) за моделями організації договірних відносин:
- індивідуальний договір (публічний договір приєднання) - укладається з індивідуальним споживачем відповідно до типового індивідуального договору про надання послуги з управління побутовими відходами;
- колективний договір - укладається від імені всіх співвласників багатоквартирного будинку управителем або іншою уповноваженою співвласниками особою за рішенням співвласників відповідно до типового колективного договору про надання послуги з управління побутовими відходами;
2) за категоріями споживачів:

- договір з індивідуальним споживачем - укладається із співвласником багатоквартирного будинку, власником будівлі (зокрема власником індивідуального садибного житлового будинку) або за згодою власника іншою особою, яка користується будівлею і отримує послугу з управління побутовими відходами для власних потреб та з якою або від імені якої укладено договір, відповідно до типового договору з індивідуальним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами;
 - договір з колективним споживачем - укладається з юридичною особою, що об'єднує споживачів у будівлі та в їх інтересах укладає договір про надання послуги відповідно до типового договору з колективним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами.
- (114) Пунктом 25 Правил № 835 визначено, що співвласники багатоквартирного будинку (об'єднання співвласників багатоквартирного будинку) самостійно обирають один із договорів про надання послуги з управління побутовими відходами, визначених абзацом третім підпункту 1 або абзацом третім підпункту 2 пункту 24 цих Правил, а у разі неприйняття ними рішення та неукладення з виконавцем послуги відповідного договору укладають індивідуальний договір про надання послуги з управління побутовими відходами, що є публічним договором приєднання.
- (115) Відповідно до частини четвертої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» з пропозицією про укладення договору про надання комунальних послуг або про внесення змін до нього (крім індивідуальних договорів, укладених відповідно до частини п'ятої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги») може звернутися будь-яка сторона, надавши письмово другій стороні проект відповідного договору (змін до нього), складений згідно з типовим договором.
- (116) З огляду на зазначене, надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.
- (117) Договори про надання житлово-комунальних послуг повинні відповідати типовим або примірним договорам, форма яких затверджена Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону.
- (118) При цьому, саме на виконавця послуг законодавець покладає обов'язок забезпечення підготовки та укладення із споживачем відповідних договорів за законодавчо встановленою формою з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання.

6. Обставини, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

- (119) Листами від 06.02.2024 № 13 (вх. від 12.02.2024 № 65-01/353), від 26.02.2024 № 16 (вх. від 27.02.2024 № 65-01/516) КП «Арбузинський ККП» надало Відділенню вибірково копії укладених в 2023-2024 роках договорів зі споживачами (фізичними особами та юридичними особами) про надання послуг із вивезення побутових відходів, які є діючими (інформація наведена в Таблиці 1).

Таблиця 1

№ з/п	Дата та номер договору	Споживач
<i>Фізичні особи</i>		
1.	08.05.2023 № 145	Федорова Ю.Г.
2.	10.05.2023 № 159	Шаповалова О.О.
3.	01.12.2023 № 698	Чумаченко М.В.
4.	01.11.2023 № 692	Лагно В.Ф.
5.	01.02.2024 № 709	Скубиш А.М.
6.	01.01.2024 № 708	Соколенко О.С.
<i>Юридичні особи</i>		
1.	22.01.2024 № 25	ТОВ «Рітейл Захід-Південь» №1
2.	01.04.2023 № 33	ТОВ «Укр-Ком»

3.	01.01.2024 № 4	Відділ освіти, культури, молоді та спорту Арбузинської селищної ради
4.	15.01.2024 № 18	Відділ соціального захисту населення Арбузинської селищної ради
5.	22.01.2024 № 26	ТОВ «Рітейл Захід-Південь» №2

- (120) На момент укладення зазначених вище договорів діючими були типові договори про надання послуг з поводження з побутовими відходами, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 «Про затвердження Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами» (щодо договорів, укладених до 15.08.2023) та типові договори про надання послуги з управління побутовими відходами, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами» (щодо договорів, укладених після 15.08.2023).
- (121) Відділення встановило, що умови договорів, укладених КП «Арбузинський ККП» в 2023-2024 роках та які є діючими, не відповідають умовам типових договорів, затверджених вказаними вище постановами Кабінету Міністрів України, що діяли на момент укладення даним комунальним підприємством договорів.
- (122) Так, до прикладу, за результатом аналізу договору «Про надання послуг із вивезення побутових відходів» від 08.05.2023 № 145, укладеного з Федоровою Ю.Г., який є діючим, виявлено невідповідності, зокрема, типовому договору про надання послуг з поводження з побутовими відходами, форма якого затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 «Про затвердження Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами» (інформація наведена у Таблиці 2).

Таблиця 2

Умови Типового договору (типовий договір про надання послуг з поводження з побутовими відходами (у редакції, яка діяла на момент укладання договорів)	Умови договору в редакції КП «Арбузинський ККП»	Наслідки невідповідності умовам Типового договору
<u>пп. 1 п. 11 розділу «Споживач має право»</u> : на одержування своєчасно та належної якості послуги згідно із законодавством і умовами договору	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на отримання послуги своєчасно та відповідної якості, визначеної законодавством
<u>пп. 3 п. 11 розділу «Споживач має право»</u> : на відшкодування збитків та шкоди, завданих його майну та життю або здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуги	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на відшкодування збитків та шкоди, завданих його майну та життю або здоров'ю внаслідок порушення виконавцем свого законодавчо визначеного обов'язку забезпечувати своєчасність і безперервність надання послуги
<u>пп. 5 п. 11 розділу «Споживач має право»</u> : на зменшення розміру плати за послугу у разі її ненадання, надання не в повному обсязі або зниження її якості	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення прав споживача внаслідок нарахування йому виконавцем необґрунтованої плати за неякісні послуги, за ненадані або ж надані не в повному обсязі послуги та, відповідно, до додаткових фінансових витрат споживача
<u>пп. 6 п. 11 розділу «Споживач має право»</u> : на несплату вартості	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до нарахування виконавцем необґрунтованої плати в період тимчасової

<p>послуги за період тимчасової відсутності в житловому приміщенні (іншому об'єкті нерухомого майна) споживача та інших осіб понад 30 календарних днів за умови документального підтвердження такої відсутності</p>		<p>відсутності в житловому приміщенні (іншому об'єкті нерухомого майна) споживача та інших осіб та, відповідно, додаткових фінансових витрат споживача</p>
<p><u>пп. 7 п. 11 розділу «Споживач має право»:</u> перевірку кількості та якості послуг в установленому законодавством порядку</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на своєчасне, безперервне отримання послуг належної якості, що може призвести до ущемлення його інтересів</p>
<p><u>пп. 8 п. 11 розділу «Споживач має право»:</u> на складення та підписання акта-претензії у зв'язку з порушенням правил надання послуги</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність у договорах законодавчо встановленого права споживача на складення та підписання акта-претензії у зв'язку з порушенням правил надання послуги з боку виконавця може призвести до звуження кола прав споживача, обмеження способів захисту його порушених прав з боку виконавця та недоотримання коштів у вигляді компенсаційних виплат за отримання послуг неналежної якості</p>
<p><u>пп. 9 п. 11 розділу «Споживач має право»:</u> на отримання без додаткової оплати інформації про проведені виконавцем нарахування плати за послугу (з розподілом за періодами та видами нарахувань) та отримані від споживача платежі</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на отримання зазначеної інформації у встановлені законодавством строки</p>
<p><u>пп. 10 п. 11 розділу «Споживач має право»:</u> на розірвання договору, попередивши про це виконавця не менш як за два місяці до дати розірвання договору, за умови допуску виконавця для здійснення технічного припинення надання послуги</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на розірвання договірних відносин, зокрема, у зв'язку з порушенням виконавцем умов договору</p>
<p><u>пп. 2 п. 14 «Виконавець зобов'язується»:</u> готувати та укладати із споживачем договори про надання послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання згідно з типовим договором;</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність у договорах такої умови може призвести до уникнення виконавця від обов'язку готувати та укладати із споживачами договори про надання послуг, а також звуження обсягу його інших обов'язків та кола відповідальності внаслідок укладення договору, що був складений без урахування вимог типового договору</p>

<p><u>пп. 3 п. 14 «Виконавець зобов'язується»:</u> без додаткової оплати надавати в установленому законодавством порядку та публікувати на власному веб-сайті необхідну інформацію про ціни/тарифи, загальну вартість місячного платежу, структуру ціни/тарифу, порядок надання послуг, графік вивезення побутових відходів, щомісячні обсяги зібраних побутових відходів (за типами, що збираються), щомісячні обсяги переданих різних видів побутових відходів іншим суб'єктам господарювання на місця видалення відходів або об'єкти оброблення та утилізації відходів з наведенням коду операції поводження з відходами відповідно до наказу Держстату від 23 січня 2015 № 24 «Про затвердження переліків категорій, груп відходів і операцій поводження з відходами»</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на отримання послуги в порядку, визначеному законодавством, позбавляє споживача права бути обізнаним щодо ціни/тарифу, загальної вартості місячного платежу, структури ціни/тарифу, порядку надання послуг, графіку вивезення побутових відходів, щомісячних обсягів зібраних побутових відходів (за типами, що збираються), щомісячних обсягів переданих різних видів побутових відходів іншим суб'єктам господарювання на місця видалення відходів або об'єкти оброблення та утилізації відходів, як то передбачено положеннями Типового договору</p>
<p><u>пп. 4 п. 14 «Виконавець зобов'язується»:</u> розглядати у визначений законодавством строк претензії та скарги споживачів і проводити відповідні перерахунки розміру плати за послуги в разі їх ненадання, надання не в повному обсязі, несвоєчасно або неналежної якості, а також в інших випадках, визначених договором</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на розгляд його звернень та здійснення перерахунків розміру плати за послуги в разі їх ненадання, надання не в повному обсязі, несвоєчасно або неналежної якості, а також в інших випадках, визначених договором та, відповідно, додаткових фінансових витрат споживачів</p>
<p><u>пп. 5 п. 14 «Виконавець зобов'язується»:</u> вживати заходів до усунення порушень якості послуг у строки, встановлені законодавством</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність у договорах такої умови може призвести до невиконання виконавцем свого обов'язку щодо усунення порушень якості послуг або затягування ним на власний розсуд встановленого законодавством строку вжиття заходів щодо усунення порушень якості послуг, внаслідок чого споживач може бути позбавлений можливості отримання послуг належної якості, що може призвести до ущемлення його інтересів</p>
<p><u>пп. 6 п. 14 «Виконавець зобов'язується»:</u> самостійно здійснювати перерахунок вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або невідповідної якості, а також сплачувати неустойку (штраф) у розмірі, встановленому відповідно до пункту 23 цього договору</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність у договорах такої умови може призвести до невиконання виконавцем свого обов'язку здійснення перерахунку вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або невідповідної якості, а також сплати неустойки (штраф), що може призвести до ущемлення інтересів споживачів у вигляді недоотримання коштів за результатами здійснення перерахунків вартості послуг; необґрунтованих нарахувань та додаткових фінансових витрат споживача</p>

<p><u>пп. 7 п. 14 «Виконавець зобов'язується»:</u> своєчасно реагувати на виклики споживача, підписувати акти-претензії, вести облік вимог (претензій) споживача у зв'язку з порушенням порядку надання послуг</p>	Не передбачено	Відсутність у договорі цієї умови може призвести до порушення права споживача на своєчасне та безперервне отримання послуг належної якості
<p><u>пп. 8 п. 14 «Виконавець зобов'язується»:</u> своєчасно та власним коштом проводити роботи з усунення виявлених неполадок, пов'язаних з наданням послуг, що виникли з його вини</p>	Не передбачено	Відсутність у договорах такого законодавчо встановленого зобов'язання виконавця може призвести до порушення права споживача на отримання послуги відповідної якості, визначеної законодавством, що може призвести до ущемлення його інтересів
<p><u>пп. 9 п. 14 «Виконавець зобов'язується»:</u> інформувати споживача про намір зміни тарифів на послуги з поводження з побутовими відходами</p>	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на отримання зазначеної інформації у встановлені законодавством строки
<p><u>пп. 10 п. 14 «Виконавець зобов'язується»:</u> мати укладені договори із суб'єктами господарювання, що надають послуги з перероблення та захоронення побутових відходів, та перевозити побутові відходи тільки в спеціально відведені місця чи на об'єкти поводження з побутовими відходами відповідно до правил благоустрою території населеного пункту, розроблених з урахуванням схеми санітарного очищення населеного пункту</p>	Не передбачено	Відсутність у договорі цієї умови може призвести до порушення права споживача на отримання послуг належної якості, що може призвести до ущемлення його інтересів
<p><u>пп. 11 п. 14 «Виконавець зобов'язується»:</u> забезпечувати утримання у належному санітарно-технічному стані контейнерів у разі перебування їх у власності виконавця</p>	Не передбачено	Відсутність у договорі цієї умови може призвести до порушення права споживача на отримання послуг належної якості, що може призвести до ущемлення його інтересів
<p><u>пп. 12 п. 14 «Виконавець зобов'язується»:</u> ліквідувати звалище твердих відходів протягом однієї доби з моменту його утворення на контейнерному майданчику через недотримання графіка перевезення, а також невідкладно проводити прибирання в разі розсипання побутових відходів під час завантаження у спеціально обладнаний для цього транспортний засіб</p>	Не передбачено	Відсутність у договорі цієї умови може призвести до порушення права споживача на отримання послуг належної якості, що може призвести до ущемлення його інтересів

<p><u>п. 21 «Відповідальність сторін за порушення договору»:</u> сторони несуть відповідальність за порушення договору відповідно до статті 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність у договорі цієї умови може призвести до зменшення обсягу відповідальності виконавця за порушення договору, порушення права споживача на отримання послуги відповідної якості, визначеної законодавством, що може призвести до ущемлення інтересів споживача</p>
<p><u>п. 22. «Відповідальність сторін за порушення договору»:</u> у разі ненадання або надання послуг не в повному обсязі, зниження їх якості споживач викликає виконавця послуг (його представника) для перевірки кількості та/або якості наданих послуг. Виконавець зобов'язаний прибути на виклик споживача у строк <u>не пізніше ніж протягом однієї доби</u> з моменту отримання відповідного повідомлення споживача.</p> <p>Акт-претензія складається відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 № 1145 «Про затвердження Порядку проведення перевірки відповідності якості надання деяких комунальних послуг та послуг з управління багатоквартирним будинком параметрам, передбаченим договором про надання відповідних послуг»</p>	<p><u>п. 18 «Розв'язання спорів»:</u> у разі ненадання або надання послуг не в повному обсязі, зниження їх якості споживач викликає виконавця послуг (його представника) для складення акта-претензії, в якому зазначаються строки, види порушення кількісних і якісних показників тощо. Представник Виконавця зобов'язаний прибути <u>протягом трьох робочих днів.</u></p>	<p>Встановлення у договорі більш тривалого строку для прибуття виконавця на виклик споживача для проведення перевірки кількості та/або якості наданих послуг може призвести до порушення виконавцем встановленого законодавством строку, в який споживач може бути позбавлений можливості отримання послуг, отримання послуг належної якості та в повному обсязі, що може призвести до ущемлення його інтересів</p>
<p><u>п. 23 «Відповідальність сторін за порушення договору»:</u> у разі ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або невідповідної якості виконавець здійснює перерахунок вартості послуг, а також сплачує споживачеві неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка середньодобової вартості споживання послуги, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуги), за кожен день ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або невідповідної якості (за виключенням нормативних строків проведення</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність в договорах такої умови зменшує обсяг відповідальності виконавця, зокрема, у разі ненадання або надання послуг не в повному обсязі, зниження їх якості з вини виконавця.</p> <p>Невключення до договору вказаних видів відповідальності виконавця може призвести до ущемлення інтересів споживачів у вигляді недоотримання коштів за результатами здійснення перерахунків їх вартості, а також обмеження права споживача на отримання визначеного законодавством розміру неустойки (штрафу)</p>

<p>аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого відбувалася ліквідація наслідків аварій або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуг, що виникли з вини споживача)</p> <p>Аварійно-відновними роботами є комплекс робіт з ліквідації наслідків аварій, що виникли, а також із запобігання аваріям та аварійним ситуаціям</p>		
--	--	--

- (123) Аналогічні умови викладені й в договорах про надання послуг із вивезення побутових відходів, укладених КП «Арбузинський ККП» до 15.08.2023 з іншими споживачами - фізичними особами (договір від 10.05.2023 № 159, укладений з Шаповаловою О.О.) та юридичними особами (договір від 01.04.2023 № 33, укладений з ТОВ «Укр-Ком»), які є діючими (зокрема, що були надані Відділенню).
- (124) Таким чином, умови договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів, укладених КП «Арбузинський ККП» зі споживачами (фізичними і юридичними особами) до 15.08.2023, не відповідали умовам, зокрема, типового договору про надання послуг з поводження з побутовими відходами, форма якого затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 «Про затвердження Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами».
- (125) Поряд з цим, з 15.08.2023 набрала чинності постанова Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами», якою затверджені типові договори про надання послуги з управління побутовими відходами.
- (126) Однак КП «Арбузинський ККП» не привело умови укладених до 15.08.2023 діючих договорів у відповідність до вимог чинного законодавства, зокрема, типового договору з індивідуальним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами, форма якого затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835.
- (127) Відділенням виявлено, що умови діючих договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів, укладених КП «Арбузинський ККП» до 15.08.2023, є аналогічними умовам договорів, укладених КП «Арбузинський ККП» зі споживачами після 15.08.2023 та в 2024 році, які є діючими (для прикладу проаналізовано договір про надання послуг із вивезення побутових відходів від 01.01.2024 № 709, укладений із Скубишем А.М.), не відповідають умовам типових договорів, форма яких затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 (інформація наведена у Таблиці 3).

Таблиця 3

Умови Типового договору (типовий індивідуальний договір про надання послуг з управління побутовими відходами)	Умови договору в редакції КП «Арбузинський ККП»	Наслідки невідповідності умовам Типового договору
пп. 1 п. 10 розділу «Споживач має право»: на одержування своєчасно та належної якості послуги згідно із законодавством про житлово-комунальні послуги та про відходи і умовами договору	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на отримання послуги своєчасно та відповідної якості, визначеної законодавством
пп. 3 п. 10 розділу «Споживач має право»: на відшкодування збитків та	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до

шкоди, завданих його майну та життю або здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуги		порушення права споживача на відшкодування збитків та шкоди, завданих його майну та життю або здоров'ю внаслідок порушення виконавцем свого законодавчо визначеного обов'язку забезпечувати своєчасність і безперервність надання послуги
<u>пп. 5 п. 10 розділу «Споживач має право»:</u> на зменшення розміру плати за послугу у разі її ненадання, надання не в повному обсязі або зниження її якості	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на зменшення розміру плати за неякісні, ненадані, надані не в повному обсязі послуги та, відповідно, додаткових фінансових витрат споживача у таких випадках
<u>пп. 6 п. 10 розділу «Споживач має право»:</u> на несплату вартості послуги за період тимчасової відсутності в житловому приміщенні (іншому об'єкті нерухомого майна) споживача та інших осіб понад 30 календарних днів за умови документального підтвердження такої відсутності	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до нарахування виконавцем необґрунтованої плати в період тимчасової відсутності в житловому приміщенні (іншому об'єкті нерухомого майна) споживача та інших осіб та, відповідно, додаткових фінансових витрат споживача
<u>пп. 7 п. 10 розділу «Споживач має право»:</u> перевірку обсягу надання та якості послуг в установленому законодавством про житлово-комунальні послуги порядку	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на своєчасне, безперервне отримання послуг належної якості, що може призвести до ущемлення його інтересів
<u>пп. 8 п. 10 розділу «Споживач має право»:</u> скласти та підписувати акти-претензії у зв'язку з порушенням правил надання послуги	Не передбачено	Відсутність у договорах законодавчо встановленого права споживача на складення та підписання акта-претензії у зв'язку з порушенням правил надання послуги з боку виконавця може призвести до звуження кола прав споживача, обмеження способів захисту його порушених прав з боку виконавця та недоотримання коштів у вигляді компенсаційних виплат за отримання послуг неналежної якості
<u>пп. 9 п. 10 розділу «Споживач має право»:</u> отримувати без додаткової оплати інформацію про проведені виконавцем нарахування плати за	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на отримання зазначеної інформації

послугу (з розподілом за періодами та видами нарахувань) та отримані від споживача платежі		у встановлені законодавством строки
<u>пп. 10 п. 10 розділу «Споживач має право»:</u> на розірвання договору, попередивши про це виконавця не менш як за два місяці до дати розірвання договору, за умови допуску виконавця для здійснення технічного припинення надання послуги	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на розірвання договірних відносин, зокрема, у зв'язку з порушенням виконавцем умов договору
<u>пп. 11 п. 10 розділу «Споживач має право»:</u> отримувати повну та достовірну інформацію про безпечність об'єктів відновлення побутових відходів	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на отримання послуги належної якості
<u>пп. 1 п. 13 «Виконавець зобов'язується»:</u> забезпечувати своєчасність надання, безперервність і відповідну якість послуги згідно із законодавством про житлово-комунальні послуги та про відходи та умовами договору, зокрема шляхом створення системи управління якістю відповідно до національних або міжнародних стандартів	Не передбачено	Відсутність такої умови може призвести до порушення справа споживача на своєчасне, безперервне отримання послуг належної якості, що може призвести до ущемлення його інтересів
<u>пп. 2 п. 13 «Виконавець зобов'язується»:</u> без додаткової оплати надавати в установленому законодавством порядку засобами зв'язку, зазначеними в розділі «Реквізити і підписи сторін» цього договору, необхідну інформацію про тарифи, загальну вартість місячного платежу, структуру тарифу, порядок надання послуги, графік збирання та перевезення побутових відходів, щомісячні обсяги зібраних побутових відходів (за видами), щомісячні обсяги різних видів побутових відходів, переданих іншим суб'єктам господарювання на місця видалення відходів або об'єкти відновлення відходів, з наведенням коду операції відповідно до Переліку операцій з видалення відходів та Переліку операцій з відновлення відходів, наведених в додатках 1 та 2 до Закону України «Про управління відходами»	<u>пп. 2 п. 13 «Виконавець зобов'язується»:</u> надавати своєчасну інформацію про тарифи на надання послуг, умови оплати, графік вивезення відходів	Наявність у договорах відповідної умови в редакції виконавця може призвести до порушення права споживача на отримання послуги в порядку, визначеному законодавством, позбавляє споживача права бути детально обізнаним, як то передбачено типовим договором, про загальну вартість місячного платежу, структуру тарифу, порядок надання послуги, щомісячні обсяги зібраних побутових відходів (за видами), щомісячні обсяги різних видів побутових відходів, переданих іншим суб'єктам господарювання на місця видалення відходів або об'єкти відновлення відходів згідно з вимогами чинного законодавства
<u>пп. 3 п. 13 «Виконавець зобов'язується»:</u> розглядати у	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до

визначений законодавством строк претензії та скарги споживачів і проводити відповідні перерахунки розміру плати за послуги в разі їх ненадання, надання не в повному обсязі, несвоєчасно або неналежної якості, а також в інших випадках, визначених договором		порушення права споживача на одержання своєчасно та належної якості послуг згідно із законодавством і умовами договору, до нарахування необґрунтованої плати за ненадані, надані не в повному обсязі, несвоєчасно або неналежної якості послуги, та, відповідно, додаткових фінансових витрат споживачів
<u>пп. 4 п. 13 «Виконавець зобов'язується»:</u> вживати заходів до усунення порушень якості послуги у строки, встановлені законодавством про житлово-комунальні послуги	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до невиконання виконавцем свого обов'язку щодо усунення порушень якості послуг або затягування ним на власний розсуд встановленого законодавством строку вжиття заходів щодо усунення порушень якості послуг, внаслідок чого споживач може бути позбавлений можливості отримання послуг належної якості, що може призвести до ущемлення його інтересів
<u>пп. 5 п. 13 «Виконавець зобов'язується»:</u> самостійно здійснювати перерахунок вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або невідповідної якості, а також сплачувати неустойку (штраф) у розмірі, встановленому відповідно до пункту 23 цього договору	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до невиконання виконавцем свого обов'язку здійснення перерахунку вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або невідповідної якості, а також сплати неустойки (штраф), що може призвести до ущемлення інтересів споживачів у вигляді недоотримання коштів за результатами здійснення перерахунків вартості послуг; необґрунтованих нарахувань та додаткових фінансових витрат споживача
<u>пп. 6 п. 13 «Виконавець зобов'язується»:</u> своєчасно реагувати на виклики споживача, підписувати акти-претензії, вести облік вимог (претензій) споживача у зв'язку з порушенням порядку надання послуг	Не передбачено	Відсутність у договорі цієї умови може призвести до порушення права споживача на своєчасне та безперервне отримання послуг належної якості
<u>пп. 7 п. 13 «Виконавець зобов'язується»:</u> своєчасно та власним коштом проводити роботи з	Не передбачено	Відсутність у договорах такого законодавчо встановленого зобов'язання виконавця може призвести до порушення права

усунення виявлених неполадок, пов'язаних з наданням послуги, що виникли з його вини		споживача на отримання послуги відповідної якості, визначеної законодавством, що може призвести до ущемлення його інтересів
<u>пп. 8 п. 13 «Виконавець зобов'язується»:</u> інформувати споживача про намір зміни тарифів на послуги з поводження з побутовими відходами	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на отримання зазначеної інформації у встановлені законодавством строки
<u>пп. 9 п. 13 «Виконавець зобов'язується»:</u> укласти договори із суб'єктами господарювання, які здійснюють відновлення та видалення побутових відходів. Якщо виконавцем послуги є адміністратор послуги, він також укладає договори із суб'єктами господарювання, які здійснюють збирання та перевезення побутових відходів	Не передбачено	Відсутність у договорі цієї умови може призвести до порушення права споживача на отримання послуг належної якості, що може призвести до ущемлення його інтересів
<u>пп. 10 п. 13 «Виконавець зобов'язується»:</u> забезпечувати утримання у належному санітарно-технічному стані контейнерів у разі перебування їх у власності виконавця	Не передбачено	Відсутність у договорі цієї умови може призвести до порушення права споживача на отримання послуг належної якості, що може призвести до ущемлення його інтересів
<u>пп. 11 п. 14 «Виконавець зобов'язується»:</u> ліквідувати звалище твердих відходів протягом однієї доби з моменту його утворення на контейнерному майданчику через недотримання графіка перевезення, а також невідкладно проводити прибирання в разі розсипання побутових відходів під час завантаження у спеціально обладнаний для цього транспортний засіб	Не передбачено	Відсутність у договорі цієї умови може призвести до порушення права споживача на отримання послуг належної якості, що може призвести до ущемлення його інтересів
<u>пп. 12 п. 13 «Виконавець зобов'язується»:</u> проводити інформаційні кампанії для підвищення обізнаності громадськості з питань запобігання утворенню відходів та забрудненню навколишнього природного середовища	Не передбачено	Відсутність у договорах такої умови може призвести до порушення права споживача на отримання зазначеної інформації у встановлені законодавством строки

<p><u>п. 21 «Відповідальність сторін за порушення договору»:</u> сторони несуть відповідальність за порушення договору відповідно до статті 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність у договорі цієї умови може призвести до зменшення обсягу відповідальності виконавця за порушення договору, порушення права споживача на отримання послуги відповідної якості, визначеної законодавством, що може призвести до ущемлення інтересів споживача</p>
<p><u>п. 22. «Відповідальність сторін за порушення договору»:</u> у разі ненадання або надання послуг не в повному обсязі, зниження їх якості споживач викликає виконавця послуг (його представника) для перевірки кількості та/або якості наданих послуг. Виконавець зобов'язаний прибути на виклик споживача у строк <u>не пізніше ніж протягом однієї доби</u> з моменту отримання відповідного повідомлення споживача.</p> <p>Акт-претензія складається відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 № 1145 «Про затвердження Порядку проведення перевірки відповідності якості надання деяких комунальних послуг та послуг з управління багатоквартирним будинком параметрам, передбаченим договором про надання відповідних послуг»</p>	<p><u>п. 18 «Розв'язання спорів»:</u> у разі ненадання або надання послуг не в повному обсязі, зниження їх якості споживач викликає виконавця для складення акта-претензії, в якому зазначаються строки, види порушення кількісних і якісних показників тощо. Представник Виконавця зобов'язаний прибути <u>протягом трьох робочих днів.</u></p>	<p>Встановлення у договорі більш тривалого строку для прибуття виконавця на виклик споживача для проведення перевірки кількості та/або якості наданих послуг може призвести до порушення виконавцем встановленого законодавством строку, в який споживач може бути позбавлений можливості отримання послуг, отримання послуг належної якості та в повному обсязі, що може призвести до ущемлення його інтересів</p>
<p><u>п. 23 «Відповідальність сторін за порушення договору»:</u> у разі ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або невідповідної якості виконавець здійснює перерахунок вартості послуг, а також сплачує споживачеві неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка середньодобової вартості споживання послуги, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуги), за кожен день ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або невідповідної якості (за виключенням нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого відбувалася ліквідація наслідків аварій або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуг, що виникли з</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність в договорах такої умови зменшує обсяг відповідальності виконавця, зокрема, у разі ненадання або надання послуг не в повному обсязі, зниження їх якості з вини виконавця.</p> <p>Невключення до договору передбачених типовим договором видів відповідальності виконавця може призвести до ущемлення інтересів споживачів у вигляді недоотримання коштів за результатами здійснення перерахунків їх вартості, а також обмеження права споживача на отримання визначеного законодавством розміру неустойки (штрафу)</p>

<p>вини споживача).</p> <p>Аварійно-відновними роботами є комплекс робіт з ліквідації наслідків аварій, що виникли, а також із запобігання аваріям та аварійним ситуаціям</p>		
---	--	--

- (128) Аналогічні умови викладені й у договорах про надання послуг із вивезення побутових відходів, укладених КП «Арбузинський ККП» після 15.08.2023 та в 2024 році з іншими споживачами: фізичними особами (договір від 01.12.2023 № 698, укладений з Чумаченко М.В.; договір від 01.11.2023 № 692, укладений з Лагно В.Ф.; договір від 01.01.2024 № 708, укладений з Соколенко О.С.) та юридичними особами (договір від 22.01.2024 № 25, укладений з ТОВ «Рітейл Захід-Південь» №1; договір від 01.01.2024 № 4, укладений з Відділом освіти, культури, молоді та спорту Арбузинської селищної ради; договір від 15.01.2024 № 18, укладений з Відділом соціального захисту населення Арбузинської селищної ради; договір від 22.01.2024 № 26 з ТОВ «Рітейл Захід-Південь» №2), які є діючими (зокрема, що були надані Відділенню).
- (129) Таким чином, умови договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів, укладених КП «Арбузинський ККП» зі споживачами (фізичними і юридичними особами) після 15.08.2023 та в 2024 році, не відповідають умовам типових договорів, форма яких затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835, зокрема, Типового договору з індивідуальним споживачем про надання послуги з управління побутовими відходами.
- (130) З огляду на зазначене вище, умови договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів, укладених КП «Арбузинський ККП» зі споживачами (фізичними і юридичними особами) до 15.08.2023, які є діючими, не відповідають умовам типових договорів, форма яких затверджена як постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070, так і постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835.
- (131) Таким чином, неприведення з 15.08.2023 КП «Арбузинський ККП» укладених зі споживачами діючих договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів до вимог типових договорів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835, та укладення зі споживачами після 15.08.2023 та в 2024 році договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів, які не відповідають умовам таких типових договорів, звужує коло прав споживачів, водночас звужує коло обов'язків виконавця та його відповідальності за порушення умов цих договорів.
- (132) Таке звуження обсягів прав споживача та обов'язків виконавця може ускладнити споживачу доведення факту порушення виконавцем порядку надання послуги, отримання споживачем від виконавця перерахунку вартості послуги за весь період її ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості.
- (133) Відповідно до положень статті 179 ГК України, яка визначає загальні умови укладання договорів, що породжують господарські зобов'язання, Кабінет Міністрів України, уповноважені ним або законом органи виконавчої влади, державні органи та органи державної влади можуть рекомендувати суб'єктам господарювання орієнтовні умови господарських договорів (примірні договори), а у визначених законом випадках - затверджувати типові договори. При укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі, зокрема типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим державним органом або

органом державної влади, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.

- (134) Статтею 184 ГК України регламентовано, зокрема, що укладення господарських договорів на основі типових договорів повинно здійснюватися з додержанням умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу, не інакше як шляхом викладення договору у вигляді єдиного документа та відповідно до правил, встановлених нормативно-правовими актами щодо застосування типового договору.
- (135) З огляду на зазначене, КП «Арбузинський ККП» повинно укласти договори зі споживачами про надання послуги з управління побутовими відходами, зокрема, в частині збирання та перевезення побутових відходів відповідно до типових договорів, не відступаючи від їх змісту, тобто не зменшуючи обсягів прав споживача, обов'язків виконавця та його відповідальності за порушення умов договору.
- (136) Бездіяльність КП «Арбузинський ККП», яка полягає в неприведенні з 15.08.2023 діючих договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів до чинної редакції типових договорів, та дії, які полягають в укладенні з 15.08.2023 зі споживачами договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів, що є діючими, які не відповідають умовам таких типових договорів, можуть призвести до ущемлення прав та інтересів споживачів.

7. Антиконтентні наслідки дій (бездіяльності) КП «Арбузинський ККП»

- (137) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монополюючим (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополююче (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (138) Унаслідок неприведення з 15.08.2023 діючих договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів, укладених зі споживачами, до чинної редакції типових договорів, та укладення з 15.08.2023 зі споживачами договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів, які не відповідають умовам типових договорів, зменшилися обсяги прав споживачів, обов'язків виконавця та його відповідальності за порушення умов цих договорів, що може призвести до порушення прав та ущемлення інтересів споживачів.
- (139) Така поведінка КП «Арбузинський ККП» є можливою лише внаслідок відсутності вибору для споживачів інших виконавців послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.
- (140) З огляду на зазначене, завдяки ринковій владі КП «Арбузинський ККП» має можливість нав'язувати споживачам умови договорів, які не передбачені нормами чинного законодавства, для можливості отримання послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів, що, в тому числі, може мати наслідком обмеження прав та ущемлення інтересів споживачів послуги.
- (141) Така поведінка притаманна саме монополюючому утворенню, оскільки у взаємовідносинах із суб'єктом господарювання, який має монополюючу владу, споживачі його послуг знаходяться з ним у нерівних умовах, змушені погоджуватись на всі вимоги та умови для можливості отримання послуг та фактично позбавлені захисту своїх прав та законних інтересів.

8. Неможливість вчинення КП «Арбузинський ККП» дій (бездіяльності) за умов існування значної конкуренції на ринку

- (142) Наявність у суб'єкта господарювання монополюючого (домінуючого) становища на ринку не є протиправним, однак такий суб'єкт господарювання має усвідомлювати можливість певного обмеження своєї діяльності з точки зору дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, визначати свою поведінку на основі пріоритету прав споживачів та у будь-якому

разі не створювати умови, які породжують або можуть породжувати порушення їх прав та ущемлення інтересів.

- (143) Унаслідок неприведення з 15.08.2023 діючих договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів, укладених зі споживачами, до чинної редакції типових договорів, та укладення з 15.08.2023 зі споживачами договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів, які не відповідають умовам типових договорів, тим самим зменшивши обсяги прав споживачів, обов'язків виконавця та його відповідальності за порушення умов цих договорів, його привабливість для споживачів могла б різко зменшитися і тому за умов існування значної конкуренції на ринку, необхідною ознакою якої відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є можливість вибору у споживачів, КП «Арбузинський ККП» істотно втратило б свою ринкову частку та, як наслідок, прибуток.

9. Висновки

- (144) Відповідно до частини третьої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (145) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем відповідно до пункту 2 статті 50 цього Закону визнається порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (146) Ураховуючи, що КП «Арбузинський ККП» на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів в період з травня 2023 року по червень 2024 року в територіальних (географічних) межах Арбузинської територіальної громади мало ознаки монопольного (домінуючого) становища:
- бездіяльність КП «Арбузинський ККП», яка полягає в неприведенні з 15.08.2023 укладених зі споживачами діючих договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів до положень типових договорів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами», містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яка була б неможливою за умов існування значної конкуренції на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів;
 - дії КП «Арбузинський ККП», які полягають в укладенні з 15.08.2023 зі споживачами договорів про надання послуг із вивезення побутових відходів, які не відповідають умовам типових договорів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами», яка діяла на момент укладення договорів, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуги з управління побутовими відходами в частині збирання та перевезення побутових відходів.
- (147) Згідно з частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

Ураховуючи наведене, з метою припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, керуючись пунктом 10 частини п'ятої статті 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», підпунктом 13 частини першої пункту 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482, зі змінами та доповненнями, адміністративна колегія Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

РЕКОМЕНДУЄ:

комунальному підприємству «Арбузинський комбінат комунальних послуг» (ідентифікаційний код юридичної особи «Інформація з обмеженим доступом»; місцезнаходження: «Інформація з обмеженим доступом») припинити дії (бездіяльність), які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, викладені у цих рекомендаціях, зокрема, шляхом:

- укладення зі споживачами договорів про надання послуги з управління побутовими відходами у відповідності до вимог типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2023 № 835 «Про затвердження Правил надання послуги з управління побутовими відходами та типових договорів про надання послуги з управління побутовими відходами»;

- інформування споживачів, з якими укладено договори про надання послуг із вивезення побутових відходів, умови яких не відповідають типовим договорам, про можливість переукладання та/або внесення змін у відповідності до типових договорів.

Зазначаємо, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органом, якому вони надані.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Про результати розгляду рекомендацій необхідно повідомити Південне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України **упродовж трьох місяців з дня їх отримання** з наданням документів, підтверджуючих виконання рекомендацій.

Голова Колегії

Андрій БОРИСЕНКО